

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 24. maja 1901.

Politični oddelek.

Zasedanje delegacij.

Običajna slovesna otvoritev letošnjega zasedanja se je vršila v torek. Delegaciji sta se sešli že dan poprej in se konstituirali, tako da je bil izvoljen predsednikom avstrijske delegacije knez Ferdinand Lobkovic, predsednikom ogrske delegacije pa grof Julij Szapari.

Cesarjev prestolni ogovor ne obsega ničesar posebnega. Sestavljen je mejnarodnemu položaju primerno, ki je, kakor je cesar z lahkoumljivim zadovoljstvom povdarjal, takšen, da se naša država lahko posveti gospodarskemu in kulturnemu delu v blagor njegovih narodov. Cesar je dejal, da je presrčno razmerje mej našo državo in alijiranima državama trozveze ter prijateljsko razmerje mej našo državo in vsemi drugimi državami jamstvo miru in s tem po vsem kar je videti, ni dvoma.

Več zanimanja nego prestolni ogovor sam so vzbudili pogovori, ki jih je cesar imel pri ti priliki z raznimi poslanci. Posebno presrčno se je cesar zahvaljeval Čehom, da so opustili obstrukcijo.

Ako moremo biti v oziru zunanje politike pomirjeni, pa moremo reči, da skupni proračun, ki je bil v ponedeljek predložen delegacijami ni zadovoljiv, če tudi ni vzroka za vznemirjenje.

Skupna potrebščina tega proračuna znaša 364,006.643 kron; v primeri z letošnjim proračunom je ta potrebščina za 1,152.232 kron večja. Dohodki znašajo 6,191.677 kron tako da znaša netto potrebščina 357,814.966 kron.

V pokritje te netto potrebščine so kakor znano, določeni najprej dohodki iz carin. Kosmati dohodek iz carin je preračunjen na 115,669.870 kron, to je za 14,497.950 kron manj, nego je bilo proračunjeno za letošnje leto. Od kod izhaja ta jako znatni odpadek pri carinah, to se pojasni šele tekom zasedanja delegacij v

proračunskem odseku. Po odbitju režije in pavšala, ki ga dobi Bosna, ostane iz carin čistega prebitka 110,541.299 K. Ako se ta dohodek iz carin odbije od čiste potrebščine skupnega proračuna, preostane svota 247,273 667 kron, katero morata pokriti obe državni polovici, iz svojih davčnih dohodkov.

Koliko plačila pride od te svote na našo državno polovico in koliko na Ogrsko, to doslej zakonito-veljavno še ni določeno. Po kvoti, ki je bila za letošnje leto, a samo do 30. junija, potom cesarske naredbe izdane na podstavi § 14. določena, pride 65.6 % na našo državno polovico in 34.4 % na ogrsko državno polovico. Bržčas bo kvota tudi za prihodnje leto ista, kakor za letošnje leto in bo torej 65.6 % prispevek cislitvanskih davkoplačevalcev znašal 162,211.152 kron, 34.4 % prispevek ogrskih davkoplačevalcev pa 85,062.141 kron, tako da bo morala naša državna polovica plačati 77,149.011 kron več, kakor ogrska.

Prispevek iz davkov bo torej prihodnje leto znatno večji, kakor je bil letošnje leto. Naša državna polovica bo morala plačati 10,022.133 kron več kakor letos, ogrska državna polovica pa 5,255.704 krone.

Ogromne potrebščine skupnega proračuna se porabijo največ za armado. Proračun izkazuje, da se je potrebščina za armado zvišala samo za 780.000 kron. Ta svota res ni posebno velika, ali da bi se bil proračun zvišal samo za to svoto tega pač nikomur ne bo dopovedati. To zvišanje je prav za prav le fiktivno, kajti redna potrebščina za armado — in ta je odločilnega pomena — se je dejansko zvišala za 4.7 milijonov kron. Proračun za armado se je s tem trajno obremenil za jako znatno svoto, a to se je prikrilo s tem, da so se izredne, torej vsako leto preminjajoče se potrebščine znižale za okroglih 5 milijonov kron, seveda samo za letos!

Mi smo dobri Avstrijci in kot taki radi vidimo, da je naša država močna, ali to moramo vendar reči, da se za militarizem žrtvuje veliko preveč in po nepotrebnem.

Kako reven, uprav beraški je v primeri s proračunom za armado proračun za ministrstvo zunanjih stvari. Vsa redna in izredna potrebščina ministrstva zunanjih stvari znaša skupaj samo 11,075.452 kron. To ministrstvo nima samo vzdrževati diplomatskih zvez z drugimi državami in voditi našo zunanjo politiko, ampak to ministrstvo je tudi poklicano, pospeševati korist naše obrtnosti in naše trgovine v inozemstvu, kar je za vse produktivne sloje največje važnosti. V tem oziru pa se stori bore malo.

Utis, ki ga naredi pojasnilo o državnem položaju, kakoršno pojasnilo nam je dal prestolni ogovor in proračun, torej ni posebno ugoden. Veseli zamoremo biti le zagotovila, da je mir vsaj za bližnjo prihodnost zagotovljen, ne moremo pa biti veseli žrtve za militarizem, ker te žrtve niso v nobenem razmerju z gospodarskim položajem monarhije, ker te žrtve vedno rasejo, mej tem ko prebivalstvo čedalje bolj gospodarsko propada.

Politični pregled.

Prestolni ogovor. — Cesar je včeraj opoldne sprejel obe delegaciji in na pozdrave predsednikov odgovoril s prestolnim ogovorom, ki se glasi: „Z odkritim zadoščenjem Sem čul po Vašem prezidentu Mi izrečeno zagotovilo Vaše zveste udanosti in Vam zato izrekam svojo toplo zahvalo. Po zadnjem zasedanju dogodivša se smrt Mojega zvestega zaveznika Nj. Veličanstva kralja italijanskega in Nj. Veličanstva kraljice angleške me je globoko užalila. S posebnim zadoščenjem zamorem tudi to pot opozarjati na nespremenjeno srčno razmerje z državama, ki sta z nami alijinirani, kakor tudi na zaupno in vseskoz prijateljsko razmerje z vsemi državami in iz tega veselega političnega položaja izvajati opravičeno upanje na nadaljnjo ohranitev miru. Lansko leto na Kitajskem nastale zmešnjave so provzročile potrebo, da so vlasti skupno nastopile v varstvo njihovih odotnih zastopstev in pripadnikov, kakor tudi v svrhu obnovitve rednih razmer v oni državi. Naša udeležba pri tej skupni akciji se je od vsega začetka držala tistih mej, ki jih določata na jedni strani stališče monarhije kot velesila na drugi strani pa razmeroma majhni odotni naši interesi. Moja vojna uprava je, kakor kažejo predloge, omejila izdatke do skrajnosti. Poskusi za pridobitev novega materijala za topove se bodo še nadaljevali. Bosna in Hercegovina bodeta kakor doslej svoje upravne stroške pokrivali iz lastnih dohodkov. Zaupajoč Vaši patrijotični uvidevnosti, s katero ste se lotili Vaših nalog, želim Vašim posvetovanjem ugodnega uspeha in Vas od srca pozdravljam“.

Državni zbor. — V torek popoldne ob 3. uri je imela poslanska zbornica zopet sejo. Predno se je prišlo k dnevnemu redu, so stavili poslanci razne interpelacije. Finančni minister Böhm-Bawerk pa je predložil zbornici nek zakonski načrt zadevajoč novi davek; po tem načrtu bi se obdačili železniški vozni listi, tako sicer, da bi se plačalo v obče po 12 % od vozne cene. Na lokalnih železnicah bi se plačalo 6 %, a na vicinalnih samo 3 %. Ker se plačuje pa že do sedaj po 2 %, bi znašala nova davščina samo 10 %, oziroma 4 %, oziroma 1 %. Delavci, ki bi se po znižanih cenah vozili po železnici bi bili prosti te davščine. Potem je prišla zbornica k dnevnemu redu. Razpravljala je o investicijskih predlogih, oziroma o drugi železnični zvezi s Trstom. V sredo se je pri tej debati oglasil tudi poslanec Pogačnik, ki je izjavil, da je kranjska dežela prikrajšana. Berks je predlagal,

naj se zgradi železnica od proge Celje-Velenje v Domžale in v Gornji grad.

Odsek za zgradbo kanalov. — Ta odsek je imel zaporedoma seje in je sprejel tudi vse paragrafe zakonskega načrta o gradnji kanalov. V teh so zapopadeni kanali in sicer: mej Donavo in Odro, mej Donavo in Veltavo in mej Donavo in Labo. Doseglo se je tudi sporazumljenje glede prispevka, kateri naj donajajo dežele k stroškom za zgradbo kanalov. Vlada je namreč iz početka zahtevala 15 %, večina odseka pa je bila za 10 %, konečno pa so se zjedini tako, da bodo dežele prispevale z eno osminko vseh stroškov, t. j. 12½ odstotkov. Odsek je imel te dni dve seji, ter se je nadejati, da kmalu dovrši svoje delo.

Proračunski provizorij. — V soboto je imel proračunski odsek sejo. Baval se je z vladno predlogo zadevajočo šestmesečni računski provizorij. Ta predloga je bila tudi sprejeta in pride v kratkem pred poslansko zbornico, katera jo bode tudi brez dvoma odobrila. To je od časa, odkar je stopil na čelo vlade grof Badeni prvokrat, da se reši proračunski provizorij parlamentarnim potom, ter da ni treba iskati pomoči v § 14. naše ustave. Pri tej priliki so razni odsekovi člani izrazili svoje mnenje o sedanjem političnem položaju ter o stališču, katero zavzemajo stranke, zastopane po njih nasproti sedanji vladi. Tako je na pr. povedal v imenu Slovencev poslanec Robič, da slovenski državni poslanci s tem, ako glasujejo za proračunski provizorij, še nikakor ne izrekajo sedanji vladi svojega zaupanja, marveč store to le zaradi tega, ker so razmere tako nanesle in je neobhodno potrebno, da se naša država, ki je tako zaostala v narodno-gospodarskem oziru, nekoliko okrepi, in da se s tem ljudstvu vsaj nekoliko izboljša žalostno materijelno stanje. Istotako je povedal dr. Stransky v imenu Mladočehov, da naj nikdo ne misli, da so Čehi pozabili na krvave žalitve, katere je prizadela avstrijska vlada z odpravo jezikovnih naredeb, ne da bi jim dosedaj dala za to niti najmanjše zadoščenje. Ako mirujejo zdaj, je to primerje le začasno in store to velikansko žrtev z ozirom na jako žalostne narodno-gospodarske razmere, v katere je spravila parlamentarna nedelavnost zadnjih let državo in ž njo tudi češko deželo. Pride pa čas in do tja ne bode trajalo dolgo, ko bodo Čehi z vso odločnostjo ter neizprosno zahtevali svoje narodne pravice. Tudi ministrski predsednik dr. Körber je pripoznal, da brez rešitve narodnostnega vprašanja v naši državi ni nikakor misliti na trajno mirno parlamentarno delovanje in tega, da si je vlada popolnoma v svesti, in da bode zaradi tega po rešitvi teh tako važnih gospodarskih zadev, ki so ravno zdaj na dnevnem redu v parlamentu, sama stopila pred državni zbor s predlogi, po katerih naj se uredi v Avstriji narodnostno vprašanje in doseže med raznimi narodi konečno vendar enkrat trajni mir.

Srbija. — Zadnji čas je bil velik škandal. Reklo se je da je kraljica Draga mistificirala kralja, češ, da je noseča, dasi to ni bila, vsled česar se je kralj ž njo poročil. Mistifikacija se je gotovo zgodila. Položaj za kralja je postal vsled tega jako nevaren, a udal se je v usodo, da reši krono in s pomočjo postrežljivih zdravnikov „dokazal“, da kraljica ni mogla vedeti, da ni nosna.

Dogodki na Kitajskem. — O grofu Walderseeju, temu ne bodi ga treba „glavnem poveljniku“ mejnarodnih čet na Kitajskem, se poroča, da se prav gotovo vrne prihodnji mesec nazaj na Nemško. Mej tem pa, ko odhaja Waldersee domov, se nekateri drugi pruski častniki kar na svojo roko podajajo na boj po deželi, uprav kakor bi bila Kitajska neobljudena zemlja in brez gospodarja. Posamezni nemški častniki izzivajo boksarje in dražijo ljudstvo na tako surov način, kakor znajo jedino le Nemci. Ali ker si sami ne upajo uspevati, hočejo, kakor to delajo Nemci vedne in povsod, da drugi nosijo na trg svojo kožo zanje, oni pa da bi pograbili. Ker